

**การศึกษาวัฒนธรรมทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้:
กรณีศึกษา วงมโหรีพื้นบ้าน บ้านสะเดา อำเภอพลับพลาย จังหวัดบุรีรัมย์**
**A Study of Music Culture of Mahori-phuen-ban Band in the Lower
Northeast of Thailand: A Cast Study of Mahori-phuen-ban Band in
Sadao Village, Phlapplachai Sub-district, Buriram Province**

พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ¹

Panasin Sriviset

¹ สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Music Education Program, Faculty of Education, Buriram Rajaphat University

Received: May 4, 2021
Revised: August 30, 2021
Accepted: August 30, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความเป็นมา องค์ประกอบ และวัฒนธรรมทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ 2) เพื่อวิเคราะห์บทเพลง พื้นบ้านอีสานใต้ 3) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีการลงพื้นที่ภาคสนาม ณ หมู่บ้าน สะเดา ตำบลสะเดา อำเภอพลับพลาย จังหวัดบุรีรัมย์ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นศิลปินในชุมชนจำนวน 10 คน ใช้เครื่องมือวิจัยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบและวัฒนธรรมทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้มีส่วนสำคัญที่ทำให้วัฒนธรรมทางดนตรีเกิดความสมบูรณ์ คือ การก่อตั้งวงดนตรีที่เกิดจากการสืบทอดภูมิปัญญาของศิลปินท้องถิ่น โดยมีเครื่องดนตรีที่มีการจัดรูปแบบของ

วงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้อย่างสมบูรณ์ ได้แก่ ปี่สไล ซอด้วง ซอกลาง ซออู้ กระป๋อง จับเปย กลองใหญ่ กลองกันตริ้ม ฉิ่ง ฉาบเล็ก และกรับ บรรเลงบทเพลงที่ได้รับการสืบทอดแบบมุขปาฐะทั้งเพลงบรรเลงและเพลงขับร้อง มีวัฒนธรรมความเชื่อมาก่อน การบรรเลงทุกครั้งจะประกอบพิธีบูชาครูด้วยเครื่องสังเวยตามประเพณี วงดนตรีจะบรรเลงประกอบพิธีกรรมและกิจกรรมตามประเพณีสำคัญของชุมชน

2. บทเพลงบรรเลงจะเป็นเพลงสั้น ๆ มีโครงสร้างของบทเพลงอย่างชัดเจน มีสำเนียงเพลงบรรเลงที่แสดงถึงอัตลักษณ์ทางดนตรีพื้นบ้าน ใช้ระบบเสียงแบบ Pentatonic มีวรรคเพลงและประโยคเพลงชัดเจน บรรเลงขึ้นหัวเพลงด้วยเครื่องนำและบรรเลงทอดลงจบอย่างสมบูรณ์

3. การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมทางดนตรีเกิดขึ้นในหลายมิติ คือ เกิดจากตัวบุคคล รูปแบบกระบวนการสืบทอดของนักดนตรี การรวมวงดนตรี และการบรรเลงบทเพลงต่าง ๆ ทั้งการบรรเลงเพลงเพื่อประกอบงานทั่วไป เพลงประกอบพิธีกรรมและเพลงประกอบการแสดง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมทางดนตรี, มโหรีพื้นบ้าน, อีสานใต้

Abstract

The purposes of this qualitative research were to 1) study background, compositions, and musical culture of the Mahori-phuen-ban in the lower northeast of Thailand, 2) to analyze folk song composition in this region, and 3) to investigate the musical dynamics of this band. The fieldwork was carried out at Sadao village, Sadao sub-district, Phlapphlachai district, Buriram province. The population and sample consisted of 10 community artists using the in-depth interviews and group discussions. The data obtained were analyzed by using a descriptive method. The research results revealed that:

1. The compositions and music culture of the Mahori-phuen-ban in the lower northeast of Thailand were the keys part to make the music culture perfect, forming a music band in order to inherited local wisdom of local artists. The musical instruments with a complete arrangement of the styles of the lower northeast's Mahori-phuen-ban are as follows: Pi-sa-lai, So-duang, So-klang, So-u, Kra-pue, Chap-poei, Klong-yai, Klong-kantruem, Ching, Chap-lek, and Krap.

The instrumental music and songs have been orally inherited, both instrumental with cultural beliefs that before every performance, a ceremony to worship teachers with traditional sacrifices would be carried out, and the band would perform rituals and important traditional activities of the community.

2. The songs were short with their clear structures. These songs also reflected local music uniqueness. A pentatonic sound system with clear song paragraphs and song sentences was used. Moreover, the introduced part of songs were sung with with the lead, and completely faded down.

3. The dynamics in music culture have been taken place in many dimensions, namely, individualism, musicians' inheritance patterns, band gathering, and playing various songs for general events, ritual ceremonies, and performances.

Keywords: music culture, Mahori-phuen-ban, lower northeast

บทนำ

ดนตรีพื้นบ้านอีสานใต้ ถือเป็นรูปแบบการประสมวงดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์ที่ท้องถิ่น มีองค์ประกอบทางดนตรีที่ถือว่ามีความสมบูรณ์ ทั้งกระบวนการผลิตเครื่องดนตรี วิธีการบรรเลง เครื่องดนตรี บทเพลง และความเชื่อ และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบเหล่านี้เป็นสิ่งที่ช่วยให้ชาวบ้านและผู้คนในท้องถิ่นอีสานใต้เกิดความสุข

และความบันเทิง คนตรีพื้นบ้านอีสานได้เป็นคนตรีของที่มีความผูกพันกับชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นอีสานได้ ได้แก่ จังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และจังหวัดใกล้เคียง ถือเป็นการละเล่นดนตรีในรูปแบบสำเนียงเขมร อาจมีความแตกต่างกันบ้างขึ้นอยู่กับท้องถิ่นของแต่ละพื้นที่หรือขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นนั้น ๆ ดังที่ Rungruang (2003: 8) ได้กล่าวไว้ว่าคนตรีพื้นเมืองของแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกันในรายละเอียดแล้วแต่ความนิยม การถ่ายทอด และการแสดงออกของผู้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น คนตรีพื้นเมืองอีสานได้ วงกันตรึมที่บ้านดงมันในจังหวัดสุรินทร์ มีความแตกต่างไปจากที่บ้านโคกตาซังจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นต้น

เพลงพื้นบ้านหรือคนตรีพื้นบ้านอีสานได้ เป็นคนตรีที่มีความแตกต่างจากคนตรีในหลายภูมิภาค สิ่งที่แสดงถึงความแตกต่างที่เด่นชัด คือ คนตรีพื้นบ้านอีสานได้เป็นคนตรีที่เกิดจากภูมิปัญญาของชาวไทยเชื้อสายเขมรและอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ รวมไปถึงจังหวัดอุบลราชธานี คนตรีพื้นบ้านอีสานได้เป็นสิ่งที่น่าสนใจควรแก่การศึกษาค้นคว้าอย่างยิ่งหาค้นคว้าความรู้ กล่าวคือ คนตรีพื้นบ้านอีสานได้เป็นคนตรีที่ลักษณะเด่นในการบรรเลง มีบทเพลงอันหลากหลาย มีท่วงทำนองเพลงและจังหวะบางเพลงคล้ายกับการบรรเลงจากวงมโหรีที่ปรากฏในปัจจุบัน สามารถใช้บรรเลงได้ทั้งงานมงคลและงานอวมงคล เพลงพื้นบ้านอีสานได้มีอิทธิพลทางจิตใจของชาวบ้านอย่างยิ่ง ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ยังคงหลงเหลือไว้ให้ลูกหลานได้ชม

Ruangdej (1986: 55) ได้จำแนกเพลงพื้นบ้านของอีสานออกเป็น 3 กลุ่ม โดยยึดตามวัฒนธรรมทางภาษาดังนี้ 1) หมอลำ หมอลำเรื่อ หมอลำชิงชู้ เป็นเพลงพื้นบ้านที่นิยมเป็นอย่างมากในกลุ่มที่ใช้ภาษาลาว เป็นภาษาประจำถิ่น 2) เพลงโคราช เป็นเพลงพื้นเมืองที่มีชื่อเสียงของจังหวัดนครราชสีมาและนิยมฟังทั่ว ๆ ไปในจังหวัดใกล้เคียง 3) เพลงกันตรึม และเจริญประเภทอื่น ๆ ซึ่งขับร้องด้วยภาษาเขมร ในกลุ่มอีสานตอนใต้ บางพื้นที่ของจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ

วงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ เป็นวงดนตรีประเภทหนึ่งจัดอยู่ในกลุ่มวัฒนธรรมกันตรึมหรือกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร ถือเป็นวงดนตรีที่มีความสมบูรณ์แบบจากการรวมวงของเครื่องดนตรี คือ เครื่องดนตรีประเภท เครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตี และเครื่องเป่า การบรรเลงและวัฒนธรรมทางดนตรีก็มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวไทยเชื้อสายเขมร อันเป็นมรดกที่ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกที่กำลังเกิดขึ้นในยุคปัจจุบัน

ในปัจจุบันนี้ได้นำรูปแบบการบรรเลง การแสดง พิธีกรรม รวมทั้งภูมิปัญญาด้านต่างๆ ที่ปรากฏในวัฒนธรรมทางดนตรีเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษามากขึ้น การจัดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันได้มีการส่งเสริมให้สถานศึกษาได้นำองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษา ในด้านต่าง ๆ เช่น เพื่อการประกวดวงดนตรีพื้นบ้าน การประกวดขับร้องเพลงพื้นบ้าน การประกวดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ การส่งเสริมเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งได้รับความสนใจเป็นอย่างมากสำหรับผู้บริหารและครูผู้สอนกลุ่มสาระ การเรียนรู้ ศิลปะ แขนงดนตรีนาฏศิลป์ ซึ่งปัจจุบันมีการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านดนตรีและนาฏศิลป์เกิดขึ้นมากมาย แต่หลายผลงานสร้างสรรค์ยังคงต้องอาศัยองค์ความรู้เดิมที่เป็นต้นกำเนิดของผลงาน การเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ที่มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาท้องถิ่นถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน โดยต้องมีการนำศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่ได้จัดหลักสูตรให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นด้านดนตรีพื้นบ้าน ซึ่งผู้สอนได้สอดแทรกเนื้อหาด้านทักษะการปฏิบัติและวัฒนธรรมทางดนตรีในรายวิชาปฏิบัติรวมวงดนตรีพื้นบ้านอีสานใต้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการรวบรวมองค์ความรู้ด้านวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ประจำ

ท้องถิ่นที่นับวันจะเริ่มสูญหายไปจากสังคมและวัฒนธรรมไทย จึงได้ศึกษาวัฒนธรรมทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ เพื่อให้สามารถนำองค์ความรู้จากการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาและเพื่อประยุกต์ใช้สำหรับการบริการวิชาการด้านการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมา องค์ประกอบทางดนตรีและวัฒนธรรมทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้
2. เพื่อวิเคราะห์บทเพลงพื้นบ้านอีสานใต้ ตามรูปแบบของกรวิเคราะห้เพลงไทย
3. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผ่านข้อมูลองค์ความรู้จากคำร่ววิชาการ เอกสาร งานวิจัยและเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง เน้นรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อไปศึกษาสังเกตจากกลุ่มบุคคลที่ต้องการศึกษา โดยใช้วิธี การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (Individual depth interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ซึ่งมีขั้นตอนวิธีการวิจัยและการเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเน้นศึกษาจากการสัมภาษณ์บุคคลที่อยู่ในชุมชนโดยมีวัฒนธรรมใกล้เคียงกัน เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน หรือใกล้เคียงกัน โดยเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบไปด้วยนักดนตรีจำนวน 10 คน กลุ่มบุคคลที่มีความรู้ในเรื่องของชุมชนท้องถิ่น และกลุ่มบุคคลทั่วไปที่มีส่วนเกี่ยวข้องในวัฒนธรรม ที่ได้อาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ประกอบไปด้วยแบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องในชุมชน แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกข้อมูล เครื่องบันทึกภาพ และเสียงสำหรับการถอดเสียงเพลงบันทึกเป็นโน้ตเพลงไทย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในลักษณะเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สามารถตอบข้อคำถามสำหรับการวิจัยได้อย่างสมบูรณ์ โดยมีวิธีการเก็บข้อมูลใน 2 ลักษณะดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่มีการบันทึกเอาไว้ในประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษารวบรวมจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งจากหน่วยงานของทางราชการ สถาบันการศึกษา หนังสือ ตำรา ตำรางานวิจัย ข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์หรืออินเทอร์เน็ต เพื่อทำการเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทางดนตรีวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนามในเขตหมู่บ้านสะเดา อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2563 ถึงเดือน เมษายน 2564 การลงพื้นที่ภาคสนามจะใช้วิธีการรวมรวมที่ได้จากการจัดทำแบบบันทึกข้อมูลต่าง ๆ คือ แบบสำรวจข้อมูล แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และการบันทึกข้อมูลลงเครื่องบันทึกเสียงและภาพ

4. การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีการละเอียดตามขั้นตอนดังนี้

4.1 การจัดทำข้อมูล นำข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารตำรา วิชาการและเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการจัดทำข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ภาคสนาม มาจัดระบบเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สรุปรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้

ในการวิจัย โดยจัดเป็นหมวดหมู่ ตรวจสอบข้อมูลว่ามีความสมบูรณ์หรือไม่ โดยทำการตรวจสอบในแต่ละด้านคือ ด้านบุคคล ด้านเวลา ด้านสถานที่

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ 2 แบบคือ วิเคราะห์ข้อมูลทางเอกสารและการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม

5. การนำเสนอผลการวิจัย การวิจัยในครั้งนี้ใช้กระบวนการในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาองค์ประกอบสำคัญทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานตอนใต้ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลจากการวิจัยด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีภาพประกอบ ตารางและกราฟด้าน การวิเคราะห์เพลง

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า

1. องค์ประกอบทางดนตรีและวัฒนธรรมทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้

1.1 ความเป็นมา วงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ ได้รับการสืบทอดโดยกลุ่มเยาวชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านสะเดา สมาชิกหลายคนได้รับการถ่ายทอดวิธีการบรรเลงดนตรีมาจากป้าพลอย ราชประโคน วงดนตรีในปัจจุบันเป็นการรวมตัวของบรรดาลูกศิษย์ที่มีใจรักด้านดนตรีพื้นบ้าน และยังคงสืบทอดทางวัฒนธรรมอย่างเข้มแข็งเพื่อให้รูปแบบวงดนตรีนี้อยู่คู่กับท้องถิ่นด้วยความเป็นเอกลักษณ์ต่อไป โดยมีชื่อวงดนตรีว่า “วงมโหรีหลักหินถิ่นปลับพลายซ์” ปัจจุบันมีการจัดตั้งสำนักงานเพื่อเป็นสถานที่ในการประสานงานด้านการบรรเลงวงดนตรี ที่ได้รับการติดต่อหรือประสานงานจากหน่วยงานภายนอกให้ไปบรรเลงตามงานพิธีต่าง ๆ ตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 169 หมู่ 9 บ้านสะเดา ตำบลสะเดา อำเภอพลับพลายซ์ จังหวัดบุรีรัมย์ (Sudsangsang, 2021:

Interviewer)

1.2 เครื่องดนตรี วงมโหรีพื้นบ้านอีสานได้เป็นวงดนตรีที่มีความสมบูรณ์ ในรูปแบบของการบรรเลงรวมวง เป็นวงดนตรีที่ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรีครบทุกประเภท ได้แก่ ประเภทเครื่องดีด ประเภทเครื่องสี ประเภทเครื่องตี และประเภทเครื่องเป่า ดังนี้

1) ปี่สไล เป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านประเภทเครื่องเป่า ประเภท Arerophone เป็นเครื่องเป่าที่ใช้ลิ้นคู่ (Double Reed) เทคนิคสำคัญของการบรรเลง คือ การทำให้เสียงของปี่ดังติดต่อกันโดยไม่ขาดช่วง และเทคนิคการหวีดเสียงหรือทำเสียง “แหบ” ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้บรรเลงเองหรือการระบายนม ปี่สไลถือเป็นเครื่องดนตรีบรรเลงเป็นผู้นำวงมโหรีพื้นบ้านอีสานได้

ภาพที่ 1: ปี่สไล

ที่มา: พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ (บันทึกวันที่ 17 มกราคม 2564 : อัดสำเนา)

2) ซอ หรือ ตรัว เป็นเครื่องดนตรีเครื่องหลักประเภทหนึ่ง อยู่ในเครื่องดนตรีกลุ่ม Chordophone หมายถึง เครื่องสายที่ใช้สีกด้วยคันชัก ซอในวงมโหรีพื้นบ้านจะมีด้วยกัน 3 ชนิด ได้แก่ ซอขนาดเล็กเรียกว่า ซอด้าง (คนท้องถิ่นเรียกว่าซอ

ແຫ) ສອນາດກລາງ (ສອກຣະດອງເຕ່າຫຼືສອກລາງ) ແລະ ສອນາດໃຫຍ່ (ສອູ້ ມີການປັບຮູບລັກສະນະທີ່ແຕກຕ່າງກັນເພື່ອຮຽນເລີຍເກີດສຽງທີ່ມີຄວາມກລ່ອມກລ່ອມເຄື່ອນໄຫວ)

3) ກະປື້ວ ເປັນເຄື່ອງດົນຕີປະເພດເຄື່ອງສາຍທີ່ໃຊ້ມື້ອດີ ຢູ່ໃນກຸ່ມ Chordophone ມີຮູບປ່າງຄ້າຍກັບຈະເຂົ້າຂອງທາງກາດກລາງ ແຕ່ມີລັກສະນະຮູບປ່າງທີ່ມີສ່ວນຫົວເໝືອນກັບຈະເຂົ້າ ມີສ່ວນຂອງຄໍຕົວວາງຮາບຂານກັບພື້ນ ຈຶ່ງສາຍດ້ວຍເສັ້ນເອີ້ນຈຳນວນ 2 ສາຍ ການເທິບສຽງຈະເອີ້ນວ່າເທິບສຽງຄູ່ 4

4) ຈັບເປຍ ເປັນເຄື່ອງດົນຕີຢູ່ໃນປະເພດເຄື່ອງດົນຕີ ຈັດຢູ່ໃນກຸ່ມເຄື່ອງສາຍ (Chordophone) ມີລັກສະນະຄ້າຍຄືກັບກະຈັບປ້ອງໄທ ການເທິບສຽງ ຫຼືເທິບສາຍຂອງຈັບເປຍຈະເທິບຈາກສຽງຂອງປີ້ສໄລ ເທິບສຽງເປັນຄູ່ 4

ຖານທີ່ 2: ເຄື່ອງດົນຕີປະເພດເຄື່ອງສາຍ

ທີ່ມາ: ພນາສິນຊື່ ສຽງສະໄໝ (ວັນທີວັນທີ 17 ມັກຣາດ 2564 : ອັດສຳນາ)

5) กลองใหญ่ เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีที่ขึงหน้าด้วยหนัง จัดอยู่ในกลุ่ม Membranophone ที่ให้กำเนิดเสียงด้วยการสั่นสะเทือนของหนังที่ขึงตึงอยู่บนตัวกลอง เป็นเครื่องประกอบจังหวะถือเป็นสีสันของการบรรเลงและเพื่อความคุมจังหวะให้คงที่ สามารถทำให้เกิดเสียงด้วยการใช้มือตี และการทำให้เกิดเสียงด้วยการใช้ไม้ตี

6) กลองก้นตรึม เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีที่ขึงหน้าด้วยหนัง จัดอยู่ในกลุ่ม Membranophone มีหน้าที่บรรเลงเพื่อความคุมจังหวะโดยการตีหน้าทับให้เข้ากับทำนองเพลงและส่วนของความสม่ำเสมอของจังหวะ

ภาพที่ 3: เครื่องดนตรีประเภทขึงหน้าด้วยหนัง

ที่มา: พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ (บันทึกวันที่ 17 มกราคม 2564 : อัดสำเนา)

7) ฉิ่ง เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีทำด้วยทองเหลือง ใช้บรรเลงควบคุมจังหวะของบทเพลง ทำหน้าที่ประกอบจังหวะเพื่อให้เกิดความสนุกสนานในการตีจังหวะเร็ว

8) ฉาบเล็ก เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีที่ทำด้วยโลหะ มีขนาดเล็กแบนเล็ก เรียกว่าฉาบเล็ก สำหรับการตีฉาบเล็กจะตีตามจังหวะของเพลง

ไปเรื่อย ๆ ตามวรรณคดีเพลงและหน้าทับของกลอง การตีฉาบจะรู้สึกสนุกสนานขึ้นเมื่อตีในบทเพลงที่มีจังหวะเร็ว

9) กรับ หรือกรับไม้ ในวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้เป็นกรับชนิดเดียวกันกับกรับเสภาของวงดนตรีไทย จัดอยู่ในกลุ่ม Idiophone เป็นเครื่องเคาะที่เกิดจากการสั่นสะเทือนด้วยการกระทบกัน มีหน้าที่ควบคุมจังหวะในบทเพลง

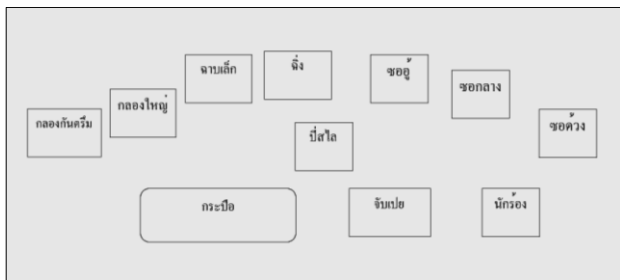
10) กรับไม้ ซึ่งเป็นกรับไม้ขนาดเล็ก บางและแบนเรียบ กรับไม้นี้ นิยมนำมาใช้ประกอบการแสดงเพื่อให้เกิดความ โดยใช้กรับไม้จำนวน 2 อัน ประกอบกันตีตามจังหวะของบทเพลง

ภาพที่ 4: เครื่องดนตรีประเภทเครื่องกระทบ

ที่มา: พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ (บันทึกวันที่ 17 มกราคม 2564 : อัดสำเนา)

1.3 การประสมวงดนตรี มีการจัดวางเครื่องดนตรีให้เกิดภาพที่สวยงามจากขนาดของเครื่องดนตรี รูปแบบของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ที่เป็นลักษณะเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น มีเครื่องดนตรีที่มีความสมบูรณ์ครบทุกประเภท มีการจัดวางเครื่องดนตรีตามความสำคัญที่เป็นเครื่องดนตรีหลัก ประกอบด้วยเครื่องดนตรีดำเนินทำนองและเครื่องดนตรีที่เป็นเครื่องประกอบจังหวะ วงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้นี้จะมีเครื่องดนตรีที่เป็นหลักในการบอกระดับเสียงที่ชัดเจน เป็นต้นเสียงให้กับเครื่องดนตรีอื่น คือ ปี่สไล

ภาพที่ 5: แผนผังการจัดรวมวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้

ที่มา: พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ

1.4 บทเพลง การบรรเลงบทเพลงได้รับการถ่ายทอดจากศิลปินท้องถิ่นแบบมุขปาฐะ แบบท่องจำที่มีกระบวนการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น บทเพลงแต่ละเพลงเป็นบทเพลงที่มีคุณค่าและมีท่วงทำนองที่มีความไพเราะ นุ่มนวลและมีความเป็นเอกลักษณ์ตามแบบฉบับของวงมโหรีพื้นบ้าน การบรรเลงบทเพลงแรกจะนำเพลงบรรเลงที่เป็นทำนองเพลงไหว้ครูเสียก่อน จากนั้นจะบรรเลงเพลงทั่วไป หรือเพลงจังหวะปานกลาง และจังหวะสนุกสนาน นอกจากนี้จะมีการบรรเลงบทเพลงสำหรับประกอบการแสดง ประกอบด้วยทำนองเพลงบรรเลงสำหรับขับร้อง และทำนองเพลงสำหรับการรำ (Wicharachok, 2021: Interviewer)

1.5 บทขับร้อง ผู้ขับร้องเพลงหรือนักร้องในวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้จะใช้บทขับร้องเพลงที่มีลักษณะเป็นทำนองลำนำ มีการขับร้องประกอบการบรรเลงดนตรีตามเสียง ทำนอง และจังหวะ ใช้ลักษณะของการร้องคลอกับการบรรเลงดนตรี ทำนองเพลงขับร้องมีลักษณะที่เป็นแบบชาวอีสานใต้ ภาษาที่ใช้ขับร้องคือภาษาเขมร โดยมีบางคำ บางวรรคเพลงจะมีภาษาไทยกลางแทรกอยู่เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่ายขึ้น การขับร้องจะร้องทำนองเดียวกับทำนองดนตรีแต่เป็นทางขับร้อง ผู้ขับร้องจะต้องอาศัยความจำและปฏิภาณไหวพริบในการร้องเพื่อให้การขับร้องเกิดความสมบูรณ์และเป็นที่น่าสนใจภายในวงดนตรี (Ninsuk, 2021: Interviewer)

1.6 วัฒนธรรมความเชื่อและประเพณีทางดนตรี จะปฏิบัติตามวัฒนธรรมที่ได้รับคำสั่งและถ่ายทอดมาเป็นเวลาช้านานถือเป็นสิ่งที่ดีงาม วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับทางดนตรีมีหลากหลายประเภทตามความเชื่อและประเพณีทางดนตรี ได้แก่ วัฒนธรรมภาษา วัฒนธรรมการแต่งกาย วัฒนธรรมการประกอบอาชีพ วัฒนธรรมประเพณีชุมชนท้องถิ่น วัฒนธรรมความเชื่อและประเพณีทางดนตรี

2. การวิเคราะห์บทเพลงพื้นบ้านอีสานใต้ ตามรูปแบบของการวิเคราะห์เพลงไทย วงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ เป็นวงดนตรีที่มีการบรรเลงบทเพลงที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ทางดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม การวิเคราะห์บทเพลงตามหลักการวิเคราะห์เพลงไทย จะปรากฏบทเพลงที่สำคัญ 3 ประเภท ได้แก่ บทเพลงไหว้ครู บทเพลงบรรเลงทั่วไป และบทเพลงบรรเลงประกอบการแสดง ดังนี้

2.1 บทเพลงไหว้ครู ทำนองเพลงไหว้ครูใช้ทำนอง “เพลงกล่อม” ที่มีความยาวจำนวน 4 บรรทัด โดยมีบรรทัดบรรเลงขึ้นนำ 1 บรรทัด การบรรเลงมีโครงสร้างของบทเพลงที่บรรเลงเข้าไปมา และทอดลงจบโดยมีวรรคเพลงสำหรับทำนองจบเพลง เพลงบรรเลงมีทำนองของลูกตกเสียงที่ 1 ของกลุ่มเสียงซอล มีจำนวนมากกว่าลูกตกเสียงอื่น ๆ ในบทเพลง เพลงบรรเลงมีกระสวนจังหวะใน 7 รูปแบบ มีกระสวนทำนองที่เคลื่อนที่ขึ้นลงสลับกัน โดยแต่ละวรรคจะมีการขึ้นลงสลับกันแบบถี่ ๆ มีระดับเสียงไม่ห่างกันจนเกินไป การเคลื่อนที่ท้ายแต่ละวรรคจะลงด้วยโน้ตเสียงสูงเคลื่อนที่มาหาเสียงที่ต่ำกว่า

2.2 บทเพลงบรรเลง เพลงบรรเลงทำนองเพลง “แกวนอ” เป็นบทเพลงที่มีความยาวเมื่อบันทึกเป็นโน้ตเพลงไทยมีจำนวน 4 บรรทัด โดยมีบรรเลงเข้าบรรทัด 1 บรรทัด การบรรเลงมีโครงสร้างของบทเพลงที่บรรเลงเข้าไปมา และทอดลงจบโดยวรรคสุดท้ายของเพลง เสียงโด คือเสียงของลูกตกเสียงที่ 5 ของกลุ่มเสียงฟา มีจำนวนมากกว่าลูกตกเสียงอื่น ๆ ในบทเพลง และตอนท้ายเพลงจะมีการซ้ำเสียงลูกตกของวรรคหน้าไปยังวรรคหลัง เพลงแกวนอ มีกระสวนจังหวะใน 7 รูปแบบ มีกระสวน

ทำนองที่เคลื่อนที่ขึ้นลงสลับกัน โดยแต่ละวรรคจะมีการขึ้นลงสลับกันแบบดี ๆ มีระดับเสียงไม่ห่างกันจนเกินไป มีการเคลื่อนที่ก่อนโน้ตตัวสุดท้ายแต่ละวรรคจะลงด้วยโน้ตเสียงต่ำเคลื่อนที่ขึ้นไปหาเสียงที่สูงกว่า จำนวนมากถึง 7 วรรคเพลง

2.3 บทเพลงบรรเลงประกอบการแสดง เพลงประกอบการแสดงใช้ทำนองเพลง “อาโยลำแบ” เป็นบทเพลงที่มีความยาวเมื่อบันทึกเป็นโน้ตเพลงไทยมีจำนวน 4 บรรทัด 1 วรรค โดยมีบรรเลงซ้ำบรรทัด ในกลุ่มแรกและกลุ่มสุดท้าย โดยมีวรรคเชื่อม 1 วรรคเพลง การบรรเลงมีโครงสร้างของบทเพลงที่บรรเลงเข้าไปมา และทอดลงจบ โดยวรรคสุดท้ายของเพลง เป็นเพลงในกลุ่มเสียงซอล โดยมีการนำเสียงรองคือเสียงฟา มาบรรเลงแทรกระหว่างวรรคตอนท้ายเพลง มีการนำเสียงของลูกตกเสียงที่ 2 คือเสียงลา ของกลุ่มเสียงซอล มาบรรเลงจำนวนมากว่าลูกตกเสียงอื่น ๆ ในบทเพลง และจบลงด้วยลูกตกเสียงที่ 5 เพลงอาโยลำแบ มีกระสวนจังหวะใน 5 รูปแบบ มีกระสวนทำนองที่เคลื่อนที่ขึ้นลงสลับกัน โดยแต่ละวรรคจะมีการขึ้นลงสลับกันแบบดี ๆ มีระดับเสียงไม่ห่างกันจนเกินไป มีการเคลื่อนที่ก่อนโน้ตตัวสุดท้ายแต่ละวรรคจะลงด้วยโน้ตเสียงต่ำเคลื่อนที่ขึ้นไปหาเสียงที่สูงกว่า จำนวน 4 วรรคเพลง และมีการเคลื่อนที่ของทำนองจากเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำในตอนท้ายเพลง

3. การเปลี่ยนแปลงทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ วัฒนธรรมทางด้านดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ ได้รับการสืบทอดและสั่งสมมาเป็นเวลาช้านาน ท่ามกลางความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีและความเจริญทางด้านศิลปวัตถุหรือสถาปัตยกรรมในยุคปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมทางดนตรีย่อมมีการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน ส่งผลให้วงดนตรีวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายมิติ ดังนี้

3.1 การเปลี่ยนแปลงทางดนตรีที่เกิดจากบุคคล นักดนตรี นักร้องและนักแสดง เป็นกลุ่มคนที่ใกล้ชิดสัมผัสกับดนตรีโดยตรง ในทุก ๆ ครั้งที่ได้รับการถ่ายทอดจะไม่ได้มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรแต่อย่างใด มีเพียงอาศัย

การจดจำเท่านั้น จึงทำให้วัฒนธรรมทางดนตรีเกิดการเปลี่ยนแปลง โดยเกิดขึ้นจากการลิ้มของนักดนตรีและการเสริมแต่งทำนองเพลง

3.2 การเปลี่ยนแปลงด้านการรวมวงดนตรี การเปลี่ยนแปลงทางการรวมวงดนตรีจะมีการเปลี่ยนแปลงในการรวมวงดนตรีมาจากอดีตที่มีจำนวนเครื่องดนตรีไม่มากนัก ซึ่งแตกต่างจากรูปแบบการรวมวงดนตรีในปัจจุบัน คือ การบรรเลงรวมวงขนาดใหญ่ เพื่อให้เกิดภาพสวยงามและการอนุรักษ์สืบสานเครื่องดนตรีให้ยังคงมีการบรรเลงอยู่ได้ และการเปลี่ยนแปลงจากการประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีการใช้วัสดุอุปกรณ์สมัยใหม่เพื่อความสะดวกในการซ่อมและสร้างเครื่องดนตรี

3.3 การเปลี่ยนแปลงด้านบทเพลง เกิดจากการบรรเลงบทเพลงที่ไม่ได้มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้บรรเลงจะมีการแต่งเติมเสริมทำนองจากความเคยชิน และเป็นเทคนิคด้านการบรรเลงของนักดนตรี และยังมีการบรรเลงบทเพลงสมัยนิยมหรือบรรเลงบทเพลงจากทำนองของเพลงวงดนตรีชนิดอื่น

3.4 การเปลี่ยนแปลงด้านประเพณีพิธีกรรมและการรับใช้สังคม วงมโหรีพื้นบ้านอีสานได้จะมีส่วนร่วมบรรเลงดนตรีในกิจกรรมประเพณีอย่างต่อเนื่อง อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างโดยการนำวงดนตรีไปบรรเลงเพื่อช่วยเหลือสังคมหรือเพื่อประกอบโครงการตามองค์กรต่าง ๆ ซึ่งวัฒนธรรมดังกล่าวยังไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจัง เนื่องจากอุปสรรคและปัญหาหลาย ๆ ด้าน เช่น เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ทำให้วัฒนธรรมทางดนตรีเริ่มลดบทบาทด้น้อยลงไปจากชุมชนท้องถิ่น

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาวัฒนธรรมทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้: กรณีศึกษาวงมโหรีพื้นบ้านบ้านสะเดา อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา องค์ประกอบทางดนตรีและวัฒนธรรมทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ เพื่อวิเคราะห์บทเพลงพื้นบ้านอีสานใต้ตามรูปแบบของการวิเคราะห์เพลงไทย และเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้าน

อีสานใต้ งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการลงพื้นที่ภาคสนาม ณ หมู่บ้าน สะเดา ตำบลสะเดา อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ได้กล่าวถึงเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานใต้ที่ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรีที่สำคัญ ๆ ได้แก่ จะเข้ (กระป้อ) กระจับปี่ (จับเปย) ซอกันตรึม (ตรวกลาง) ซอกันตรึม (ตรวจี) กลอง กันตรึม ปี่สไล หรือ ปี่ไฉน กรับคู่ Nawikkamun and Pidokrajt (2007: 116-137) ซึ่งบูรณาการกับการศึกษาวงมโหรีอีสานใต้จังหวัดบุรีรัมย์ ของ Binson and Pornprasit (2015: 28) ที่ได้กล่าวถึงการรวมวงดนตรี ระบียบวิธีการบรรเลงและบทเพลงของวงมโหรีอีสานใต้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมทางการบรรเลงดนตรีได้อย่างชัดเจน งานวิจัยครั้งนี้จึงเกิดองค์ความรู้ที่สามารถต่อยอดงานด้านวัฒนธรรมทางดนตรีได้อย่างต่อเนื่อง การศึกษาวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ ได้ใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงของ Visutpat (1990: 43-87) เพื่อศึกษาด้านบทเพลงของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ ดังนั้น การวิจัยเรื่อง การศึกษาวัฒนธรรมทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้: กรณีศึกษาวงมโหรีพื้นบ้าน บ้านสะเดา อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จึงให้ความสำคัญในการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ ผลของการศึกษาพบประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. วงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ของหมู่บ้านสะเดา ตำบลสะเดา อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นวงดนตรีที่เกิดจากการรวมตัวของเยาวชนและได้รับการสืบทอดมาจากศิลปินหรือผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมรที่ในอดีตเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงด้านความสามารถทางการบรรเลงดนตรี ในปัจจุบันวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ได้รับความนิยมด้านการบรรเลงประกอบพิธีและการบรรเลงในประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน มีการรวมวงดนตรีด้วยเครื่องดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอีสานใต้ เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตี และเครื่องเป่า มีการเตรียมเครื่องสังเวยไหว้ครูบูชาครูก่อนการบรรเลงทุกครั้งและมีการบรรเลงบทเพลงสำหรับการไหว้ครูตามประเพณีที่ได้รับการสืบทอดอย่างยาวนาน มีการบรรเลงบทเพลงทั่วไปเพื่อความสนุกสนานตามพิธีการต่าง ๆ ทั้ง

ประกอบพิธีกรรมและการบรรเลงเพื่อการประกอบพิธีกรรม สอดคล้องกับ Binson and Pornprasit (2015:28) ที่ได้กล่าวถึงระเบียบและวิธีการบรรเลงจะเริ่มต้นด้วยเพลงไหว้ครู ตามด้วยทำนองต่าง ๆ โดยใช้ปี่สไลบรรเลงขึ้นต้นเป็นผู้นำวง

2. บทเพลงบรรเลงจะเป็นเพลงสั้น ๆ ทำนองซ้ำไปมา มีโครงสร้างของบทเพลงอย่างชัดเจนไม่สลับซับซ้อน มีสำเนียงการบรรเลงที่ไพเราะน่าฟัง แสดงออกถึงจิตตคติทางดนตรีพื้นบ้านที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนผ่านสำเนียงเพลง ใช้ระบบเสียงบรรเลงแบบ Pentatonic มีวรรณเพลง ประโยคเพลงชัดเจน มีการบรรเลงขึ้นหัวเพลงด้วยเครื่องนำและบรรเลงทอดลงจบอย่างสมบูรณ์ สอดคล้องกับ Visutpat (1990: 43-87) ที่ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์ดนตรีเบื้องต้น มีวิธีการบรรเลงตามรูปแบบขนบธรรมเนียมประเพณีของวงมโหรีพื้นบ้าน ชี้ตามความสามารถและความถนัดของผู้บรรเลงที่จะแสดงถึงเอกลักษณ์ของชาวอีสานได้

3. การเปลี่ยนแปลงทางดนตรีเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีและความเจริญทางด้านศิลปวัตถุหรือสถาปัตยกรรม ในยุคปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมทางดนตรี ส่งผลให้วงดนตรีวงมโหรีพื้นบ้านอีสานได้ เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายมิติ คือ เกิดจากตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องทางดนตรีโดยตรง การเปลี่ยนแปลงและรูปแบบกระบวนการสืบทอดของนักดนตรี ทำให้รูปแบบการรวมวงดนตรี การบรรเลงบทเพลงต่าง ๆ ทั้งการบรรเลงเพลงเพื่อประกอบงาน ประกอบพิธีกรรมและประกอบการแสดงเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Pikilsri (2017: 4) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางดนตรีหมายถึง การแปรสภาพขององค์ประกอบด้านจังหวะ ทำนอง กลุ่มเสียง การประสานเสียง และจิตนิพนธ์ ซึ่งได้กล่าวถึงองค์รวมที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางดนตรี ดังนั้นวงมโหรีพื้นบ้านอีสานได้จึงมีการเปลี่ยนแปลงทางดนตรีตามหลักการและทฤษฎีดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป คือ ศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านจากการถ่ายทอดโดยศิลปินท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้าน ศึกษากระบวนการผลิต การสร้างเครื่องดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชนท้องถิ่น ศึกษารูปแบบของวงดนตรีประเภทต่าง ๆ ที่ยังคงมีการสืบทอดในปัจจุบัน พร้อมกับการเปรียบเทียบด้านวัฒนธรรมทางดนตรีในท้องถิ่นเขตอีสานตอนใต้ของไทยและประเทศเพื่อนบ้านของไทย

References

- Binson, B. & Pornprasit, K. (2015). *Mahori southern Isan*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. [in Thai]
- Nawikkamun, A. & Pidokrajt, N. (2007). *Folk songs*. Bangkok: Sarakadee Lite On behalf of Viriyah Business Co., Ltd [in Thai]
- Ninsuk, P. (24 April 2021). *Lyrics*. (Panasin Sriviset, Interviewer). [in Thai]
- Pikilsri, C. (2017). *Musical changes*. Khon Kaen: Anna Offset Printing House. [in Thai]
- Ruangdej, P. (1986). *Kantreum southern Isan folk*. Buriram: Cultural center United College of North Isan-Buri Ram. [in Thai]
- Rungruang, P. (2003). *History of Thai music*. Bangkok: Thai Wattana Panit Co., Ltd [in Thai]
- Sudsangsang, P. (17 January 2021). *Mahori folk song band*. (Panasin Sriviset, Interviewer). [in Thai]
- Visutpat, M. (1990). *Analysis of Thai music*. Bangkok: Chwn Pim Printing House. [in Thai]
- Wicharachok, K. (17 January 2021). *Mahori folk song*. (Panasin Sriviset, Interviewer). [in Thai]

Author

Mr. Panasin Sriviset

Music Education Program, Faculty of Education,

Buriram Rajaphat University

439 Jira Rd., Nai-Muang, Muang District, Buriram 31000, Thailand

Tel.: 091-016-8016 E-mail : panasinsriviset@gmail.com